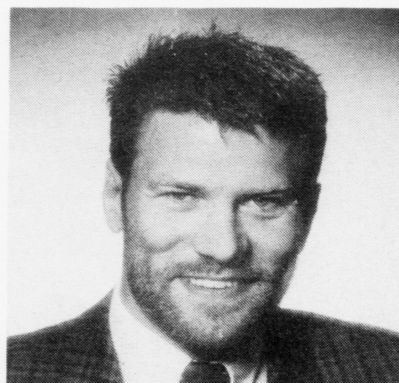

Tað almenna eigur at stuðla umlegging í fiskivinnuni

Henning Holten, búskaparfrøðingur: - Skal sleppast undan skeivum fløgum, so er neyðugt at hava gjølligan kunnleika til marknaðirnar fyri nýggju vørurum

SJÓNARMÍÐ

Spurningurin er, um landið sum heild ikki hevur so nógv upp á spæl, at landsstýrið áttið at tikið stig til eitt samstarv millum teir ymsu áhugabólkarnar, sum eru knýttir at fiskivinnuni. Felagsuppgávan skuldi verið ein greining av framtíðar fiskavørurmarknaðinum í Europa, USA, Japan og Suðureysturasia skrivur Henning Holten, búskaparfrøðingur í "Sjónarmið" í dag.

Í búskaparligu menningini í Føroyum hevur størstur dentur verið lagdur á fløgur í fast fæ; hetta hevur gjørt seg galdandi innan bæði almenna og privata partin av búskapinum.

Grundleggjandi samskiftiskervi í føroyska samfelagnum er í dag á einum høgum støði, - bæði innan alment og privat.

Flutningskervi, orkuveiting og telesamskipti er væl útbyggt. Tað vil sjálvsagt ikki siga, at, at tað ikki framhaldandi skulu gerast fløgur fyri at varðveita hetta støði og fyri at tryggja kappingarførar prísir.

Einstáttaður búskapur
Føroyski búskapurin er ógvuliga einstáttaður sam-anborin við onnur lond í vesturheiminum, tí útflutningurin er bara fiskur og fiskavørur.

Heimamarknaðarvinnur nar lata kortini ikast í tann mun, tað er við til at avmarka innflutningin. Tað er kortini ein sannroynd, at eitt stórt tala av vørurum ikki kunnu framleiðast í Føroyum, men skulu flytast inn.

Kunnu nýggir vinnu-møguleikar gera sít til at gera búskapin minni einstáttaðan, er tað ein fyrimunur. Sum nú er kann innflutningur einans gjaldast við inntøkum, ið stava frá útflutningi av fiskavørurum.

Eingi alternativ í bræði

Nýggj vinnuøki, oljuvinna og útgjarvinna í sam-

bandi við oljuvinna og altjóða figgjarvinna fer allarhelst ikki næstu tíggu árinum at broyta hetta nakað munandi. Tað vil kortini ikki siga, at hesir móguleikar ikki skulu kannast og móguliga betrast; tað er eisini neyðugt við eini ætlan, ið hyggur langt fram í tíðina.

Høvuðsdenturin eigur at verða lagdur á tað, ið longu finst, nevnliga fiskavørur.

Sum yvirtilið vísir, so er mesti parturin av útflutninginum skiftir sundur á fyra bólkar (tølini eru tey fyri fyrra hálvár 1991): Fryst fløk 39%, saltfiskur 15%, rækjur og skeljadjór 14%, og ísaður laksur og sál 14%. Hesir bólkar umboða samtalt 82 prosent av samtalda útflutningsvirdinum.

Eingin ivi kann vera um, at umleggingin til eina aðra samanseting í útflutninginum krevur stórar i-løgur í bæði bygningar og maskinur. Tað fer eisini at hava við sær fløgur í vørurmenning, marknaðarføring og útbúgving.

Verður minni smíðligt

Núverandi samsetingin í útflutninginum hevur í sær eina ávísa smíðleika, ið ger atð móguligt at skifta millum feskan, heilan fisk og fløk, frystan fisk og saltfisk. Verður samanset-

ingin broytt, fara fløgurnar at hava við sær minni smíðleika, skulu tær geva nóg gott figgjarlig úrslit.

Skal sleppast undan skeivum fløgum, so er neyðugt at hava gjølligan kunnleika til marknaðirnar fyri nýggju vørurum. Hvørji eru brúkararnir og hvussu nógv vilja teir gjalda. Hvørji lond er talan um? Er rættast at leggja seg eftir smásølu av liðnum vørurum? Er rættast at leggja seg eftir vørurum, sum tað er ómaksleyst hjá brúkarunum sjálvum at gera borðklárar við bara at gera sós aftrat og grønmeti? Er rættast at leggja seg eftir sonevnda catering-marknaðinum við nýggjum vørurum?

Nógvir spurningar eru ósvaraðir. Kanska er svar-ið bara, at privata vinnu-lívið eigur at spæla út?

Almennt stig

So nógv fiskavirki eru í landinum, at eg haldi ikki at tað ber til at fáa tær neyðugu upplýsingarnar við tí yvirtili, sum krevst; heldur ikki um so verður, at Føroya Fiskasøla var stigtakari.

Spurningurin er, um landið sum heild ikki hevur so nógv upp á spæl, at landsstýrið átti at tikið stig til eitt samstarv millum áhugabólkarnar í hesum máli: fiskavirkini, Føroya Fiskasøla, Føroya Fiskimannafelag, Føroya Arbeiðarafelag, Føroya Reiðarafelag, bankar og onnur. felagsuppgávan hjá hesum bólki skuldi verið ein greining av framtíðar fiskavørurmarknaðinum í

Europa, USA, Japan og Suðureysturasia.

Almennur stuðul

Skal tað almenna stuðla eini umlegging av fiskivinnuni, so má tað veita stuðul á fleiri økjum:

- Granskning
- veiðutøkni
- framleiðslu-tøkni
- nýggir pakkiháttir (eitt nú gassfyllt pakkiðilfar)
- haldgðóska (eitt nú vitan um enzymir)
- marknaðarføring
- vørurmenning
- Tøknistova fyri fiskiðnaðin
- stuðul til vørurmenning
- royndir av nýggjum vørurum
- royndir av nýggjum framleiðsluáttum
- Útbúgving
- Eftirútbúgving
- Menning av nýggjum marknaðum

Má fylgja við

Tað almenna hevur harvið ein beinleiðis áhuga í at hava eina greining av marknaðinum, eftirsum menningarstuðul frá tí almenna fer at hava avgerandi týdning fyri, at fiskivinnan kann menna seg til at nøkta tørvin hjá viðskiftafólkunum í tíðini, sum kemur.

Henning Holten

Føroyskur útflutningur

	1990	1990	1991	1991
			1. hálvár	1. hálvár
Ísaður fiskur	143	6%	51	5%
Ísað fløk	47	2%	23	2%
Frystur fiskur	69	3%	36	4%
Fryst fløk	751	32%	366	39%
Saltfiskur	353	15%	147	15%
Rækjur og skeljadjór	388	17%	132	14%
Ísaður laksur og sál	352	15%	132	14%
Frystur laksur	97	4%	18	2%
Viðgjórdar vørur	29	1%	10	1%
Fiskamjøl og ídnaðarfiskur	81	4%	33	3%
Aðrar vørur	3	0%	3	0%
Samtalt	2314		950	

Sosialurin — fimm ferðir um vikuna!